

ГАСТРОНОМИК ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ҲОЗИРГИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ

Тлеуов Н.Р. Қорақалпоқ давлат университети, доцент PhD
Сағындиқова Ш. Қорақалпоқ давлат университети, магистр
Утениязова Д. Қорақалпоқ давлат университети, магистр

Аннотация. Ушбу мақолада гастронамик туризмни ривожлантиришнинг тенденциялари ва истиқболлари куриб чиқилган.

Калит сўзлар: гастронамик туризм, пазандалик туризм, шарк таомлари, минтакавий ошхона.

Аннотация. В статье рассмотрены развития и тенденции гастрономического туризма.

Ключевые слова: гастрономический туризм, кулинарный туризм, восточная кухня, региональная кухня.

Abstract. The article discusses the development and trends of gastronomic tourism.

Keywords: gastronomic tourism, culinary tourism, Far Eastern cuisine, regional cuisine.

Туризм ўзининг кўп қиррали таркиби билан жамият ҳаётининг барча соҳаларига фаол таъсир ўтказиб келмоқда. У иқтисодиётнинг кўпгина жабҳаларини ривожлантиришга имкон туғдиради. Жумладан, транспорт тармоқлари, алоқа, йўл қурилиши, меҳмонхоналар, умумий овқатланиш корхоналари, коммунал хўжалиги, маиший хизмат кўрсатиш, сервис соҳаси, савдо тармоқлари ва ҳ.к.

Туризмни ривожлантириш бир вақтнинг ўзида ўзига хос дам олиш, ҳордиқ чиқариш, кўнгил очар масканлар индустриясини ташкил этиб, ўз ўрнида сайёҳларга сифатли хизмат кўрсатиш билан боғлиқ бир қатор соҳаларни қамраб олгандир.

Туризм ўзида жаҳон иқтисодиётининг мураккаб ва мажмуавий соҳаларини мужассам этганки, бу бутун жаҳон хўжалигига сезиларли таъсир ўтказди. Алоҳида мамлакатлар хўжалигига ҳам, худудларга ҳам у бирдай тегишли. Айрим мамлакатларда халқаро туризм валюта тушумларининг ягона

манбаи ҳисобланади. Унинг шарофати билан иқтисодий тараққиёт юқори даражаси ва халқ турмуш фаровонлиги қўллаб –қувватланиб турилади.

Бугинги кунда жаҳонда гастротуризм ҳар бир давлат иқтисодиётининг муҳим соҳаси бўлиб, унинг ҳолати ва ривожланиш даражаси инсон эҳтиёжларини қондириш учун етарли ҳажм ва хилма-хилликдаги зарур озиқ-овқат турлари билан таъминланишни белгилаб беради. Бу ўринда ижтимоий аҳамиятга эга озиқ-овқат саноати ва унинг ривожланиш даражаси мамлакатнинг озиқ-овқат билан ўзини таъминлаш даражаси ва унинг озиқ-овқат мустақиллигига бевосита таъсир этувчи омил сифатида муҳим илмий-амалий аҳамият касб этади.

Туристнинг овқатга бўлган эҳтиёжини умумий овқатланиш корхоналари қондиради. Улар хилма-хил шакллари билан фарқ қилади.

Туристик овқатланиш индустриясига ресторанлар, кафелар, барлар, ошхоналар, тамаддихоналар ва бошқалар киради. Туристларнинг булар сингари жойлаштириш воситалари билан биргаликдаги овқатланиш корхоналари хизмат сифати ва маданияти, ошхонаси ва таклиф этадиган таомлари, ўринлар сони, иш режими, миждозларга хизмат кўрсатиш шакллари билан таснифланади[1-3].

Ресторан – ҳаммабоп (учун кулай) овқатланиш корхонаси бўлиб, жуда кўп ассортиментли таомлар билан, газаклари билан, ҳар хил пишириқлари ва спиртли-спиртсиз ичимликларлари билан ажралиб туради. Ресторанларда яна индивидуал буюртмалар асосида ҳам жуда кўп салат ва таомлар тайёрлаши билан бирга европача ҳамда миллий овқатлар ҳам тортиқ қилинади. Хизматлар кўрсатиладиган меҳмонларнинг сони бўйича ресторанлар кичкина (10-15 кишигача) ва катта (500 киши ва ундан ортиқ) ресторанларга бўлинади. Миллий ошхонага эга бўлган ресторанлар ҳам мавжуд. Дунёда италянча, хитойча, грекча, туркча, инглизча, америкача, ҳиндча, французча, немисча каби ресторанлар жуда машхур. Уларнинг айримлари нархларининг жуда арзонлиги билан ажралиб турса, айримлари эса қимматлилиги билан ажралиб туради[1-3].

2019 йилда Ўзбекистон Республикасининг туризм соҳасини 2019-2025 йилларда ривожлантириш концепсияси қабул қилинди. У кулай иқтисодий шарт-шароитларни яратиш бўйича амалга оширилаётган ислохотлар самарадорлигини ошириш, туризм соҳасини жадал ривожлантиришнинг

устувор мақсад ва вазифаларини ишлаб чиқиш, унинг иктисодиётдаги роли ва ҳиссасининг аҳамиятини ошириш, хизматлар сифатини диверсификация қилиш ва яхшилаш, шунингдек, туризм соҳасини ривожлантиришга қаратилган [1-3]. Шу муносабат билан Ўзбекистонда туризм соҳасини модернизация қилиш, соҳани тўлиқ ривожлантириш учун меъёрий-ҳуқуқий базани ишлаб чиқиш ва соддалаштириш, хорижий меҳмонларга халқаро стандартларга мувофиқ хизмат кўрсатиш учун зарур шарт-шароитларни яратишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Туризм соҳаси глобаллашув каби жараён билан ажралиб туради, шунинг учун саёҳат қилаётган одамлар минтақавий хусусиятлар ва маданиятга асосланган тажриба топишга интилишади. Гастрономик туризмни туристик диққатига сазовор жой сифатида миллий таомларни тўғридан-тўғри ривожлантириш ва тарғиб қилишга қаратилган туризмнинг алоҳида тури сифатида ҳам кўриб чиқиш мумкин.

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда гастрономик туризм йўналишига кенг эътибор қаратилмоқда, натижада миллий таом паловни мамлакатнинг таниқли брендига айлантириш мумкин бўлди. Бир томондан, маҳаллий ошхона маълум бир ҳудуд учун устувор сайёҳлик манбаи сифатида кўриб чиқилиши керак, бу омил сайёҳлар учун машҳурлигини оширади. [1]

Гастрономик туризмнинг ўзига хослиги шундаки, мамлакатнинг ҳар бир минтақаси туризмнинг ушбу тури учун ўз ресурсларига ега ва яна мавсумий характерига эга эмас, сиз йилнинг исталган вақтига ўзингизга мос бўлган турни танлашингиз мумкин [3].

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Жаҳон сайёҳлик ташкилоти (БМТ, озиқ-овқат туризмнинг Global ҳисоботи) маълумотларига кўра, саёҳатчиларнинг 79 фоизи сайёҳатчилар гастрономик ўтқизилган тадбирларнинг ва миллий ошxonанинг ўзига хос хусусиятларини ўргангандан сўнг сайёҳат режаларини тузадилар. Бундан ташқари, тадқиқот шуни кўрсатадики, ҳар учинчи сайёҳлик ўсаётган давлатнинг миллий таомлари саёҳат учун туртки бўлиб, умумий харажатларнинг қарийб 30 фоизи озиқ-овқатга сарфланиши ўрганилди. Кейинги 20 йил ичида таҳлилларга кўра гастрономик туризмнинг ривожланиши 9,4 фоизга ошгани маълум бўлди.



Адабиётлар

1. Файзиева С.К. Перспективы развития гастрономического туризма в Узбекистане // Вопросы науки и образования. 2020. №12 (96).
2. Тлеуов Н.Р., Бекмуратов М. Анализ показателей производства сельскохозяйственной продукции, образующей сырьевую базу пищевой промышленности (на примере Республики Каракалпакстан) // “Yangi Ozbekiston iqtisodiyoti» (ilmiy-uslubiy jurnal). 2023. №7.
3. Международный гастрономический фестиваль «Гастро Базар – 2019»/ <https://uzdaily.uz/ru/post/45438> (Дата обращения:15.01.2021)
4. Калмуратов Б. С. Жиёмуратов Т. П., Калбаева И. Е. Анализ туристического потенциала региона // Бюллетень науки и практики / Bulletin of Science and Practice Т. 8. №11. 2022 <https://doi.org/10.33619/2414-2948/84>



Research Science and Innovation House